

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада

Протокол № 1 від 28.08.2025

Голова вченої ради

О. В. Яковлева

ПОВЕДІНКОВА ЕКОНОМІКА

ВИБІРКОВА ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА

СИЛАБУС

для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Реабілітаційна психологія»

Є.В. Болотіна, 2025 рік

bolotina@kibit.edu.ua

СХВАЛЕНО

Кафедра економіки та
підприємництва

Протокол № 1 від 28.08.2025

Зав. каф. Т. І. Пішеніна

Київ 2025

Силабус вибіркової освітньої компоненти ПОВЕДІНКОВА ЕКОНОМІКА для студентів освітньої програми «Реабілітаційна психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю С4 «Психологія» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини».

Розробник: Є. В. Болотіна, канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва Київського інституту бізнесу та технологій

Силабус затверджений на засіданні кафедри економіки та підприємництва
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри Т. І. Пішеніна

© Є. В. Болотіна, 2025 рік
© КІБІТ, 2025 рік

1. Анотація курсу

Місце освітньої компоненти «Поведінкова економіка» в програмі навчання: дисципліна входить до вибіркової освітньої компоненти професійної підготовки.

Засоби оцінювання – підсумковий залік, який проводиться у формі виконання тестових завдань, теоретичних питань.

Форма навчання	Семестр	Кредити ECTS	Години	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Контр. роб.	СРС	Екзамен
Денна	2	4	120	18	18	2	82	2
Заочна	2	4	120	6	4	2	108	2

Мова навчання: українська.

Препреквізити – Соціально-філософський аналіз суспільної сфери.

Постреквізити – Організація волонтерської психореабілітаційної служби, Правові аспекти психореабілітаційної діяльності, Міждисциплінарна взаємодія в реабілітації.

2. Мета курсу

Мета дисципліни: набуття магістрантами теоретичних і прикладних знань з поведінкової економіки, її методів та інструментарію, формування логіки стратегічного аналізу поведінки людей та її девіантних форм, передбачення дій контрагентів та відповідно корегування власних дій суб'єктів, навчання базовим методам пізнання і аналізу індивідуальних (групових) поведінкових процесів, ринкових реакцій на девіантну поведінку людей, набуття вмінь приймати стратегічно обґрунтовані рішення та корегувати стратегію поведінки у взаємодії людей (суб'єктів) для оптимізації власного результату.

Предметом дисципліни є поведінка людини та організацій (інституцій), і, відповідно, прийняття рішень, які впливають як на людину, економічного суб'єкта, суспільну політику, так і на ринок, як сукупність реальних економічних ситуацій.

При вивченні дисципліни «Поведінкова економіка» здобувачі вищої освіти набувають такі **компетентності** (здатність):

ЗК 03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 08. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК 09. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК 06. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК 07. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК 08. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК 09. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 14. Здатність до рефлексії та супервізії власної фахової діяльності.

До програмних результатів навчання віднесено:

ПРН 04. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 08. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН 09. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН 13. Визначати психічні, когнітивні та емоційні потреби клієнтів у процесі реабілітації, адаптації та соціалізації.

ПРН 14. Розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації з урахуванням медичних, психологічних і соціальних факторів.

ПРН 16. Співпрацювати з фахівцями суміжних галузей (педагогами, соціальними працівниками, менеджерами, лікарями, реабілітологами) у процесі психологічного реабілітаційного супроводу клієнта.

Робоча програма навчальної дисципліни «Поведінкова економіка» складається **9-и тем.**

3. План лекційних та семінарських занять та завдання до СРС

Основні підручники/посібники цього курсу:

1. Авдокушин Е.Ф., Кузнецова О.Г. Економіка спільного споживання: сутність та деякі тенденції розвитку. Економіка і бізнес. 2019. № 2 (54).
2. Галуцьких Н.А., Кошкарьова Є.Л. Основні драйвери виникнення та розвитку шерингової економіки у світі. Економічні студії. 2021. №2(32). С. 13-22.
3. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики: навч.-метод. посіб. / Горняк О.В. Одеса, 2019. 40 с.
4. Гриценко О. А. Сучасні економічні теорії: конспект лекцій для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-консалтинг» денної форми навчання. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2019. 48 с.

5. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.
6. Осецький В., Краус Н., Краус К. Шерингова економіка: діалектичний розвиток реципрокного обміну в умовах віртуальної реальності та цифрової трансформації. Економічна теорія. 2021. № 2: 5-27
7. Талер Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / пер. с англ. С. Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.
8. DiXi Group. Нова політика ЄС з «циркулярної» економіки: можливості для України 2020. 16. С.

Тема 1. Вступ до поведінкової економіки

1. Сутність поведінкової економіки.
2. «Стандартна» модель економічного суб'єкта і можливі напрями послаблення передумов: динамічні вподобання, прийняття рішень в умовах ризику, соціальні вподобання.
3. «Екони» і «гумани».
3. Метод гіпотетичного вибору. Метод опитування.
4. Застосування експериментальної методології в економіці.

Семінарське заняття 1.

1. Наскільки відмінні поведінкова і неокласична економіка?
2. У чому полягають суперечності базових постулатів економіки і спостережень психологів і як вони знімаються?
3. Типи експериментів: лабораторні, польові, натурні.
4. Концепції поведінкової економіки: Вернон Сміт, Даніель Канеман, Амос Тверські, Річард Талер, Дені Аріелі.

Література:

1. Авдокушин Е.Ф., Кузнецова О.Г. Економіка спільного споживання: сутність та деякі тенденції розвитку. Економіка і бізнес. 2019. № 2 (54).
2. Галуцьких Н.А., Кошкарьова Є.Л. Основні драйвери виникнення та розвитку шерингової економіки у світі. Економічні студії. 2021. №2(32). С. 13-22.
3. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики: навч.-метод. посіб. / Горняк О.В. Одеса, 2019. 40 с.

Тема 2. Теорія перспектив (теорія «проспектів»)

1. Теорія очікуваної корисності (Джон фон Нейман, Оскар Моргенштерн).
2. Теорія перспектив Канемана і Тверські (теорія про поведінку гуманів).
3. Основи теорії «проспектів»: ефект відображення і точки відліку (залежність цінності від точки

Семінарське заняття 2.

1. Теорія очікуваної корисності. Приклади ситуацій, в яких теорія очікуваної корисності «не працює» (експериментальна спростування теорії очікуваної корисності – парадокси Бернуллі, Алле, Ельсберга).

- відліку), уникнення втрат, нелінійне зважування ймовірностей.
4. Цінність в теорії перспектив.
Приклади того, як працює теорія перспектив в реальному житті.
 5. «Страх втрат».
 2. Цінність в теорії перспектив.
Роль теорії перспектив в коригуванні ситуацій недостовірності теорії очікуваної корисності.
Приклади того, як працює теорія перспектив в реальному житті.
 3. «Страх втрат». Експеримент для семінару: експеримент Канемана-Тверські про вибір між лотереями.

Література:

1. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.
2. Осецький В., Краус Н., Краус К. Шерингова економіка: діалектичний розвиток реципрокного обміну в умовах віртуальної реальності та цифрової трансформації. Економічна теорія. 2021. № 2: 5-27
3. Талер Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / пер. с англ. С. Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.

Тема 3. Евристика і небажання.

Евристичні методи прийняття економічних рішень

1. Евристика і суб'єктивні зміщення.
2. Ефект володіння. Поведінка людей, що не узгоджується з моделлю раціонального вибору.
3. «Ретроспективне упередження» Баруха Фішгоффа.
4. Евристичне правило і метод.
5. Передбачувані упередження Річарда Талера. Передбачувані помилки людини. Помилки мислення (когнітивні помилки), пов'язані із впливом евристик (власного досвіду).
1. Евристичні методи прийняття економічних рішень.
Евристичне правило і метод.
2. Ефект володіння. Поведінка людей, що не узгоджується з моделлю раціонального вибору.
3. «Ретроспективне упередження» Баруха Фішгоффа.
4. Передбачувані упередження Річарда Талера. Передбачувані помилки людини. Помилки мислення (когнітивні помилки), пов'язані із впливом евристик (власного досвіду).

Семінарське заняття 3.

Література:

1. Осецький В., Краус Н., Краус К. Шерингова економіка: діалектичний розвиток реципрокного обміну в умовах віртуальної реальності та цифрової трансформації. Економічна теорія. 2021. № 2: 5-27
2. Талер Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / пер. с англ. С. Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.

3. DiXi Group. Нова політика ЄС з «циркулярної» економіки: можливості для України 2020. 16. С.

Тема 4. Обмежена раціональність.

Шум.

1. Обмежена раціональність (Герберт Саймон). Несхильність до ризику, «спадна гранична корисність багатства» (Деніел Бернулі).
2. Шум.
3. Модель людини в поведінковій економіці – гуманістична людина.
4. Детермінанти поведінкової економіки.
5. «Передбачувані помилки».
6. Емоційний інтелект.

Семінарське заняття 4.

1. Несхильність до ризику, «спадна гранична корисність багатства» (Деніел Бернулі). Шум.
2. Модель людини в поведінковій економіці – гуманістична людина.
3. Детермінанти поведінкової економіки: «неправильна поведінка», «ефект володіння» («фреймінг»), «чутливість до витрат», «корисність витрат», «ментальний облік», «корисність транзакції».
4. «Передбачувані помилки».
5. Емоційний інтелект.

Література:

1. Гриценко О. А. Сучасні економічні теорії: конспект лекцій для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-консалтинг» денної форми навчання. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2019. 48 с.
2. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.

Тема 5. Теорія ігор. Навчання в іграх.

1. Сутність та значення теорії ігор у формуванні стратегічного мислення.
2. Раціональність і егоїзм в теорії ігор.
3. Рівновага Неша. Чиста та змішана стратегії рівноваги Неша.
4. Вирішення ігор методом зворотних міркувань.
5. Теорема про мінімакс.

Семінарське заняття 5.

1. Гра «Дилема в'язня» та її варіації. Вирішення дилеми в'язнів.
2. «Битва статей».
3. Гра «Орел і решка».
4. Гра «Суспільне благо».
6. Міні гра «Інвестиції».
7. Співробітництво і координація.

Література:

1. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.

2. Осецький В., Краус Н., Краус К. Шерингова економіка: діалектичний розвиток реципротного обміну в умовах віртуальної реальності та цифрової трансформації. Економічна теорія. 2021. № 2: 5-27
3. Талер Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / пер. с англ. С. Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.
4. DiXi Group. Нова політика ЄС з «циркулярної» економіки: можливості для України 2020. 16. С.

Тема 6. Нейроекономіка. Щастя.

1. Психофізіологія прийняття рішень в економіці.
2. Нейроекономіка як система методів фіксації мозкової активності.
Нейроекономіка як система дослідження суб'єктивного досвіду.
3. Базова концепція нейроекономіки – модель прийняття перцептивних рішень В. Ньюсамата М. Шадлена.
4. Фактори емоційного впливу.
5. Нейромаркетинг. Нейрологія прийняття купівельних рішень.
Використання емоцій у рекламі.
6. Наука про щастя і наукові погляди Ієремії Бентама.

Семінарське заняття 6.

1. Інформаційна модель роботи мозку.
2. Методи нейроекономіки.
Нейроекономіка як система методів впливу на мозкову активність.
3. Емоції та їх вплив на прийняття рішень, оцінку ризику та очікуваного доходу. 4. Вплив емоцій на вибір. Управління емоціями. Ефект «виринання». «Фішинг».
4. Бентам як винахідник сучасної «політики, заснованої на фактах». Наука про щастя як важлива компонента для знаходження раціональної форми політики і закону.

Література:

1. Авдокушин Е.Ф., Кузнецова О.Г. Економіка спільного споживання: сутність та деякі тенденції розвитку. Економіка і бізнес. 2019. № 2 (54).
2. Галуцьких Н.А., Кошкар'ова Є.Л. Основні драйвери виникнення та розвитку шерингової економіки у світі. Економічні студії. 2021. №2(32). С. 13-22.
3. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики: навч.-метод. посіб. / Горняк О.В. Одеса, 2019. 40 с.

Тема 7. Гіперболічне дисконтування. Споживання

1. Неузгодженість вподобань у часі.
Міжчасовий вибір.
2. Гіперболічне дисконтування.
Самоконтроль.
3. Види фреймів. Лінгвістика фреймів.

Семінарське заняття 7.

1. Неузгодженість вподобань у часі.
2. Самоконтроль.
3. Види фреймів. Лінгвістика фреймів.

4. Ментальний облік. Чутливість до витрат багатих і бідних. Крива чутливості до витрат. 5. Поведінкові реакції бідних і багатих споживачів. Поведінкові пастки. Прокляття переможця. Ризик у здійсненні витрат. 6. Досягнення рівня беззбитковості. Поведінка домашніх господарств щодо споживання непередбачуваного доходу.	4. Ментальний облік. Чутливість до витрат багатих і бідних. Крива чутливості до витрат. 5. Поведінкові реакції бідних і багатих споживачів. Поведінкові пастки. Прокляття переможця. Ризик у здійсненні витрат. 6. Досягнення рівня беззбитковості. Поведінка домашніх господарств щодо споживання непередбачуваного доходу.

Література:

1. Гриценко О. А. Сучасні економічні теорії: конспект лекцій для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-консалтинг» денної форми навчання. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2019. 48 с.
2. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.

Тема 8. Справедливість

1. Експерименти: яка ділова практика прийнятна для людей?
2. Сприйнята справедливість та залежність від фреймів. Цінність вираження справедливості для фірм.
3. Уникнення видимості несправедливого поводження. Ігри на справедливість.

Семінарське заняття 8.

1. Ігри на справедливість.
2. Гра «Диктатор».
3. Гра «Ультиматум».
4. Гра «Покарання».
5. Гра «Суспільне благо».

Література:

1. Авдокушин Е.Ф., Кузнєцова О.Г. Економіка спільного споживання: сутність та деякі тенденції розвитку. Економіка і бізнес. 2019. № 2 (54).
2. Галуцьких Н.А., Кошкарьова Є.Л. Основні драйвери виникнення та розвитку шерингової економіки у світі. Економічні студії. 2021. №2(32). С. 13-22.
3. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики: навч.-метод. посіб. / Горняк О.В. Одеса, 2019. 40 с.

Тема 9. Вступ у поведінкові фінанси

Семінар-тренінг «Поведінкові фінанси».

1. Гіпотеза ефективного ринку Юджина Фоми.
2. Психологічні аспекти поведінки трейдерів на фінансовому ринку.
3. Ринок акцій. «Помилкове ціноутворення». Ціна неправильна. Парадокси недооцінених акцій.
4. «Безкоштовні обіди» інвесторів.
5. «Ведмеді» і «бики»: поведінкові стилі і реакції.

Спробувати оцінити психологічні аспекти поведінки трейдерів на фінансовому ринку (Forex, біржі) за будь-яким видом активів за обраний період з урахуванням когнітивних та емоційних чинників, впливу новин на прийняття рішень трейдерами.

Література:

1. Осецький В., Краус Н., Краус К. Шерингова економіка: діалектичний розвиток реципротного обміну в умовах віртуальної реальності та цифрової трансформації. Економічна теорія. 2021. № 2: 5-27
2. Талер Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / пер. с англ. С. Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.
3. DiXi Group. Нова політика ЄС з «циркулярної» економіки: можливості для України 2020. 16. С.

Практичні завдання для СРС заочної форми

Самостійна робота: (реферати, аналіз генетичних ситуацій з різних розділів дисципліни), теми яких визначаються і затверджуються кафедрою, студенти виконують самостійно, обов'язково консультуючись з викладачем. Основна мета виконання самостійної роботи: систематизація одержаних теоретичних знань з навчальної дисципліни «Поведінкова економіка», їх поглиблення і закріплення; розвиток навичок самостійної роботи з науковою й довідковою літературою, матеріалами періодичних видань, для набуття досвіду їх практичного використання.

Тема 1. Вступ до поведінкової економіки

1. Сутність поведінкової економіки.
2. «Стандартна» модель економічного суб'єкта і можливі напрями послаблення передумов: динамічні вподобання, прийняття рішень в умовах ризику, соціальні вподобання.
3. «Екони» і «гумани».
4. Метод гіпотетичного вибору. Метод опитування.

Практичні завдання/ Реферативна наукова робота

1. Поведінкова економіка. Економічна поведінка.
2. Типи людської поведінки (евристики): подібності, наявності та якоря.
3. Експериментальна економіка.
4. Причини появи евристик.
5. Ефект атрибутції.
6. Неусвідомлене мислення.
7. Дві системи прийняття рішень.

5. Застосування експериментальної методології економіки.

Література:

1. Авдокушин Е.Ф., Кузнєцова О.Г. Економіка спільного споживання: сутність та деякі тенденції розвитку. Економіка і бізнес. 2019. № 2 (54).
2. Галуцьких Н.А., Кошкарьова Є.Л. Основні драйвери виникнення та розвитку шерингової економіки у світі. Економічні студії. 2021. №2(32). С. 13-22.
3. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики: навч.-метод. посіб. / Горняк О.В. Одеса, 2019. 40 с.

Тема 2. Теорія перспектив (теорія «проспектів»)

1. Теорія очікуваної корисності (Джон фон Нейман, Оскар Моргенштерн).
2. Теорія перспектив Канемана і Тверські (теорія про поведінку гуманів).
3. Основи теорії «проспектів»: ефект відображення і точки відліку (залежність цінності від точки відліку), уникнення втрат, нелінійне зважування ймовірностей.
4. Цінність в теорії перспектив.
5. «Страх втрат».

**Практичні завдання/
Реферативна наукова робота**

1. Парадокс Алле.
2. Теорія когнітивного дисонансу.
3. «Ефект натовпу».
4. Теорія обмеженої раціональності Саймона.
5. Теорія перспектив Канемана та Тверські.
6. Бар'єри для прийняття раціональних рішень.
7. Теорія перспектив в реальному житті.
8. Теорія підштовхування. Принципи «архітектури вибору».

Література:

1. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.
2. Осецький В., Краус Н., Краус К. Шерингова економіка: діалектичний розвиток реципротного обміну в умовах віртуальної реальності та цифрової трансформації. Економічна теорія. 2021. № 2: 5-27
3. З.Талер Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / пер. с англ. С. Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.

**Тема 3. Евристика і небажання.
Евристичні методи прийняття економічних рішень**

1. Евристика і суб'єктивні зміщення.

**Практичні завдання/
Реферативна наукова робота**

1. Інституціональна конкуренція. Межа інституціональних можливостей.

2. Ефект володіння. Поведінка людей, що не узгоджується з моделлю раціонального вибору. 3. «Ретроспективне упередження» Баруха Фішгоффа. 4. Евристичне правило і метод. 5. Передбачувані помилки людини. 6. Помилки мислення (когнітивні помилки), пов'язані із впливом евристик (власного досвіду).	2. Інституціональний вибір. Інституціональна комплементарність. 3. Інституціональна структура. Інституціональна система. Циркулярна економіка. 4. «Нова нормальність» економіки. 5. Передбачувані упередження Річарда Талера. 6. Передбачувані помилки людини. 7. Помилки мислення (когнітивні помилки), пов'язані із впливом евристик (власного досвіду).

Література:

1. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.
2. Осецький В., Краус Н., Краус К. Шерингова економіка: діалектичний розвиток реципротного обміну в умовах віртуальної реальності та цифрової трансформації. Економічна теорія. 2021. № 2: 5-27
3. Талер Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / пер. с англ. С. Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.
4. DiXi Group. Нова політика ЄС з «циркулярної» економіки: можливості для України 2020. 16. С.

Тема 4. Обмежена раціональність. Шум.

1. Обмежена раціональність (Герберт Саймон). Несхильність до ризику, «спадна гранична корисність багатства» (Деніел Бернуллі).
2. Шум.
3. Модель людини в поведінковій економіці – гуманістична людина.
4. Детермінанти поведінкової економіки.
5. «Передбачувані помилки».
6. Емоційний інтелект.

Практичні завдання/ Реферативна наукова робота

1. Несхильність до ризику
2. «Спадна гранична корисність багатства» (Деніел Бернуллі).
3. Шум.
4. Детермінанти поведінкової економіки: «неправильна поведінка», «ефект володіння» («фреймінг»), «чутливість до витрат», «корисність витрат», «ментальний облік», «корисність транзакції».
5. «Передбачувані помилки».
6. Вплив EQ на економічну поведінку.

Література:

1. Гриценко О. А. Сучасні економічні теорії: конспект лекцій для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-консалтинг» денної форми навчання. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2019. 48 с.
2. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.

Тема 5. Теорія ігор. Навчання в іграх.

1. Сутність та значення теорії ігор у формуванні стратегічного мислення.
2. Раціональність і егоїзм в теорії ігор.
3. Рівновага Неша. Чиста та змішана стратегії рівноваги Неша.
4. Вирішення ігор методом зворотних міркувань.
5. Теорема про мінімакс.

Практичні завдання/

Реферативна наукова робота

1. Причини появи евристик: ефект атрибуції, неусвідомлене мислення, дві системи прийняття рішень.
2. Бар'єри для прийняття раціональних рішень: надмірний оптимізм та впевненість, неприйняття втрат, «помилка статус-кво», «ментальний простір», формування «рамок» (фреймінг) та ефект володіння.
3. Теорія підштовхування.
4. Принципи «архітектури вибору».

Література:

1. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.
2. Осецький В., Краус Н., Краус К. Шерингова економіка: діалектичний розвиток реципротного обміну в умовах віртуальної реальності та цифрової трансформації. Економічна теорія. 2021. № 2: 5-27
3. Талер Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / пер. с англ. С. Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.
4. DiXi Group. Нова політика ЄС з «циркулярної» економіки: можливості для України 2020. 16 С.

Тема 6. Нейроекономіка. Щастя.

1. Психофізіологія прийняття рішень в економіці.
2. Нейроекономіка як система методів фіксації мозкової активності.

Практичні завдання/

Реферативна наукова робота

1. Інформатизація та її суспільні прояви: медіатизація,

3. Нейроекономіка як система дослідження суб'єктивного досвіду.
 4. Базова концепція нейроекономіки – модель прийняття перцептивних рішень В. Ньюсамата М. Шадлена.
 5. Фактори емоційного впливу.
 6. Нейромаркетинг. Нейрологія прийняття купівельних рішень. Використання емоцій у рекламі.
 7. Соціальні мережі та переваги масового співробітництва.
- компютеризація, інтелектуалізація.
 2. Електронні спільноти. Особливості реструктуризації основних сфер соціально-економічного устрою внаслідок інформатизації.
 3. Негативні наслідки інформатизації.
 4. Інструменти облікової політики для підвищення стійкості інформаційного суспільства: біометрія, криптографія.
 5. Мережева економіка. Корисний ефект «вікіноміки».
 6. Багатосторонній ринок. Вертикальні обмеження та їх види.
 7. Наука про щастя і наукові погляди Ієремії Бентама.

Література:

1. Авдокушин Е.Ф., Кузнецова О.Г. Економіка спільного споживання: сутність та деякі тенденції розвитку. Економіка і бізнес. 2019. № 2 (54).
2. Галуцьких Н.А., Кошкарьова Є.Л. Основні драйвери виникнення та розвитку шерингової економіки у світі. Економічні студії. 2021. №2(32). С. 13-22.
3. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики: навч.-метод. посіб. / Горняк О.В. Одеса, 2019. 40 с.

Тема 7. Гіперболічне дисконтування. Споживання

1. Неузгодженість вподобань у часі. Міжчасовий вибір.
2. Гіперболічне дисконтування. Самоконтроль.
3. Види фреймів. Лінгвістика фреймів.
4. Ментальний облік. Чутливість до витрат багатих і бідних. Крива чутливості до витрат.
5. Поведінкові реакції бідних і багатих споживачів.
6. Досягнення рівня безбитковості.

Практичні завдання/ Реферативна наукова робота

1. Кумулятивні властивості.
2. Дисипативні структури.
3. Поведінкові пастки.
4. Прокляття переможця.
5. Ризик у здійсненні витрат.

Література:

1. Гриценко О. А. Сучасні економічні теорії: конспект лекцій для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-консалтинг» денної форми навчання. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2019. 48 с.
2. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2018. № 2. С. 5-18.

Тема 8. Справедливість

1. Експерименти: яка ділова практика прийнятна для людей?
2. Сприйнята справедливість та залежність від фреймів. 3. Цінність вираження справедливості для фірм.
3. Уникнення видимості несправедливого поводження.

Практичні завдання/

Реферативна наукова робота

1. Справедливість. Ігри на справедливість.
2. Норма як базовий елемент економіки угод. Типи угод.
3. Варіанти співвідношення угод: експансія, дотик, компроміс. Теорія контрактів. Види контрактів: класичний, неокласичний, імпліцитний (реляційний).
4. Теоретичні моделі побудови оптимальних контрактів: асиметричної інформації, інформаційних сигналів, морального ризику, неповних контрактів.
5. Принципал-агент конфлікт. Угода M&A

Література:

1. Авдокушин Е.Ф., Кузнецова О.Г. Економіка спільного споживання: сутність та деякі тенденції розвитку. Економіка і бізнес. 2019. № 2 (54).
2. Галуцьких Н.А., Кошкарьова Є.Л. Основні драйвери виникнення та розвитку шерингової економіки у світі. Економічні студії. 2021. №2(32). С. 13-22.
3. Горняк О.В. Сучасні економічні теорії та актуальні проблеми економічної політики: навч.-метод. посіб. / Горняк О.В. Одеса, 2019. 40 с.

Тема 9. Вступ у поведінкові фінанси

1. Гіпотеза ефективного ринку Юджина Фоми.
2. Психологічні аспекти поведінки трейдерів на фінансовому ринку.

Практичні завдання/

Реферативна наукова робота

1. Принципи економіки замкненого циклу (10R).

3. Ринок акцій. «Помилкове ціноутворення». Ціна неправильна. Парадокси недооцінених акцій.
4. «Безкоштовні обіди» інвесторів.
5. «Ведмеді» і «бики»: поведінкові стилі і реакції.
2. Декаплінг. Відносний та абсолютний декаплінг.
3. Бізнес-моделі циркулярної економіки: Circular Suppliers - Циркулярні постачальники; Resource Recovery - Відновлення ресурсів; Product Life Extension - Продовження терміну служби продукту; Sharing Platforms – Спільне користування; Product as a Service – Продукт як послуга.
4. Школи економічної компаративістики: порівняльного аналізу економічних систем, порівняльного інституційного аналізу, ордолібералізм і теорія регуляції. 5. Порівняльний аналіз в рамках VOC-підходу. QWERTY-ефекти.

Література:

1. Осецький В., Краус Н., Краус К. Шерингова економіка: діалектичний розвиток реципротного обміну в умовах віртуальної реальності та цифрової трансформації. Економічна теорія. 2021. № 2: 5-27
2. Талер Річард. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення / пер. с англ. С. Крикуненко. К.: Наш формат, 2018. 464 с.
3. DiXi Group. Нова політика ЄС з «циркулярної» економіки: можливості для України 2020. 16 С.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Типологізація економічних систем в теоріях XIX-XX ст.
2. Типологізація економічних систем в теоріях XX-XXI ст.
3. Трансформація економічних систем у світлі теорій XXI ст.
5. Корпоратизація як фактор інтеграційної економіки
6. Суть теорії угод та історія її формування
7. Теорія контрактів
8. Угоди як форма взаємодії різних підсистем суспільства: ринкової, індустріальної, традиційної, цивільної, екологічної, громадської думки, творчої діяльності. Базові гіпотези теорії угод.
9. Концепції становлення інформаційного суспільства.

10. Концепції постіндустріального суспільства
11. Соціально-економічні трансформації під впливом розвитку інформаційного суспільства
12. Глобалістика як окремий напрям наукових досліджень. Формування сучасних парадигм глобалістики та антиглобалізму.
13. Еволюція поведінкової теорії
14. Основні техніки впливу поведінкової економіки
15. Базові категорії теорії синергії.
16. Застосування синергетичного підходу до аналізу економічних систем
17. Еволюція теорії компаративістики.
18. Сучасні підходи до порівняння економічних систем.
19. Концептуальні засади теорії спільного споживання.
20. Бізнес-моделі шерингової економіки.
21. Сутність теорії циркулярної економіки та її значення.
22. Поведінкова економіка. Економічна поведінка.
23. Парадокс Алле. Теорія когнітивного дисонансу.
24. «Ефект натовпу». Теорія обмеженої раціональності Саймона.
25. Теорія перспектив Канемана та Тверські.
26. Типи людської поведінки (евристики): подібності, наявності та якоря. Експериментальна економіка.
27. Причини появи евристик: ефект атрибуції, неусвідомлене мислення, дві системи прийняття рішень.
28. Бар'єри для прийняття раціональних рішень: надмірний оптимізм та впевненість, неприйняття втрат, «помилка статус-кво», «ментальний простір», формування «рамки» (фреймінг) та ефект володіння.
29. Теорія підштовхування.
30. Принципи «архітектури вибору».

5. Оцінювання

Правила набору балів – протягом курсу студент може набрати 100 балів, з яких до 60 балів набирається за рахунок виконання самостійних завдань та виступів на заняттях, і до 40 балів – на підсумковому контролі.

Допуск до підсумкового контролю обумовлюється повним та своєчасним виконанням здобувачем усіх завдань, передбачених робочою програмою дисципліни, включно із завданнями практичних занять та самостійної роботи. Для оцінювання застосовуються різноманітні методи, зокрема: усне опитування, а також різні форми письмового та стандартизованого тестового контролю.

Формою підсумкового контролю виступає залік.

Студенти допускаються до підсумкового контролю за умов набору протягом семестру не менше 35 балів.

Якщо студент набрав більше 90 балів, то за рішенням кафедри він може бути звільнений від заліку.

Теми	Максимальна оцінка на семінарському занятті для ДФН	Максимальна оцінка за СРС для ДФН	Максимальна оцінка на семінарському занятті для ЗФН	Максимальна оцінка за СРС для ЗФН
1	2	4	18	4
2	2	4		4
3	2	5		5
4	3	5		5
5	2	5	20	5
6	3	5		5
7	2	5		5
8	2	5		5
9	2	2	2	2
Підсумок	20	40	20	40
Залік	40		40	

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
82-89	добре	B	вище середнього рівня
75-81		C	загалом хороша робота
67-74		D	непогано
60-66	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Політика курсу

1. Завдання на самостійну роботу здобувачів вищої освіти, як індивідуальні, так і загальні, мають бути здані у вказаний час: на відповідному семінарському занятті чи у зазначений термін в Гугл-класі «Поведінкова економіка». В разі несвоєчасного виконання завдання на автора (групу авторів) накладається штраф балів залежно від строку запізнення.
2. Під час дискусії та під час представлення групових робіт участь у ній обов'язкова для всіх членів групи. Необхідно вміти не лише виконати поставлене завдання, а й обґрунтувати його, пояснити особливості та висновки. Окрім того, участь у дискусії беруть як викладач, так і інші студенти академічної групи.

3. Самостійна домашня робота є обов'язковою для всіх здобувачів вищої освіти, які виконують її в об'ємі, необхідному для набрання достатньої кількості балів.
4. Студентам рекомендується вести зошит з підготовки до занять, у який заносяться основні позиції лекційного заняття та представлено конспекти рекомендованих першоджерел з тем, питань, що виносяться на семінарські заняття. Представлений у зошиті матеріал має бути чітко структурований відповідно до питань, які розглядаються на семінарі.
5. Поведінка на заняттях регламентується загальними правилами поведінки в навчальних закладах та соціальними нормами взаємодії (не дозволяється застосовувати нецензурну лексику, перебивати викладача та одногрупників, самостійно без дозволу пересуватися по аудиторії, розмовляти під час занять по мобільному телефону або спілкуватися в соціальних мережах).
6. Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри економіки та підприємництва, який безпосередньо проводить заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: dekanat@kibit.edu.ua

ГУГЛ-КЛАС

<https://classroom.google.com/c/NzIxNzE5NzI1OTU2>